

Jak psychologia może wyjaśnić naukowo zjawiska paranormalne

Neil Dagnall i Ken Drinkwater
Manchester Metropolitan University
specjalnie dla Newslettera PTP

Tabloidowe relacje o tajemniczych, migających na niebie światłach, statkach kosmicznych i spotkaniach z "prawdziwymi" kosmitami odzwierciedlają poziom zainteresowania UFO i tworzą przekonanie, że „jednak coś w tym jest”. Badania w kulturach zachodnich prowadzone w 2015 roku szacują wiarę w kosmitów na 50% (<https://yougov.co.uk/news/2015/09/24/you-are-not-alone-most-people-believe-aliens-exist/>). Jednak psychologowie wykazują większy sceptycyzm w tym obszarze i poszukują bardziej „prziemnych”, naukowych wyjaśnień takich doniesień podejmując tematy, które dotychczas były na marginesie zainteresowań naszej dyscypliny.

Osoby, zgłaszające doświadczenia kontaktu z obcą cywilizacją pokazują pewien spójny obraz psychologiczny – doświadczenie zagubienia w czasie, utraty pamięci i późniejszych problemów takich jak osłabienie, lunatykowanie, koszmary sennie. Jednym z prawdopodobnych wyjaśnień takich doświadczeń jest struktura osobowości.

W kilku badaniach stwierdzono, że doświadczający kontaktu z kosmitami nie różnią się od osób, które takich doświadczeń nie zgłaszają. Testy osobowości wskazują na podobny poziom dobrostanu psychicznego oraz przystosowania i nie wykazują symptomów niestabilności psychicznej. Różni je natomiast **tendencja do fantazji (fantasy-prone personality)**. Częściej angażują się oni w wyszukane i wymyślne wyobrażenia i częściej mieszają fantazję z rzeczywistością. Innym wyjaśnieniem jest **dysocjacja** - gdzie procesy mentalne jednostki odrywają się od siebie nawzajem i od rzeczywistości w odpowiedzi na ekstremalne lub silnie stresujące wydarzenia życiowe. Podatność na fantazję i dysocjacja mogą wiązać się z doświadczeniem traumy dziecięcej. Uważa się więc, że doświadczenia związane z uprowadzeniem mogą wynikać z połączenia specyficznej konfiguracji cech osobowości z podatnością na fałszywe wspomnienia.

Od kilku lat w Uniwersytecie Manchester prowadzone są badania dotyczące natury, treści i struktury przekonań na temat zjawisk paranormalnych. W ich wyniku zidentyfikowaliśmy **osiem głównych elementów wiary w zjawiska paranormalne**: (1) Nawiedzanie (m.in. przez duchy i poltergeistów), (2) Przekonania o życiu pozaziemskim, (3) Wierzenia religijne, (4) Wizyty obcych, (5) Percepcję pozazmysłową (moce związane z procesem umysłowym, takie jak telepatia), (6) Psychokinezę (zdolność do mentalnego przemieszczania przedmiotów), (7) Astrologia, (8) „Czarownictwo”. Okazuje się między innymi, że wiara w życie pozaziemskie jest silniejsza u mężczyzn i wiąże się z wiarą w wizyty obcych.

W najbliższych miesiącach rozpoczynamy kolejną serię badań w ramach których będziemy doskonalić narzędzie do badania takich przekonań. Dokonaliśmy też przeglądu **głównych teorii naukowych (zarówno psychologicznych jak i biologicznych)** próbujących wyjaśnić doniesienia o kontaktach z istotami obcymi. <https://theconversation.com/some-scientific-explanations-for-alien-abduction-that-arent-so-out-of-this-world-71255>

Polecamy do przeczytania:

- ⇒ Dagnall, N., Parker, A., Munley, G., & Drinkwater, K. (2010). Common paranormal belief dimensions. *Journal of Scientific Exploration*, 24, 477–494.
- ⇒ Dagnall, N., Parker, A., Munley, G., & Drinkwater, K. (2010). The relationship between belief in extra-terrestrial life, UFOs-related beliefs and paranormal belief. *Society for Psychological Research*, 74, 1–14.
- ⇒ Dagnall, N., Drinkwater, K., & Parker, A. (2011). Alien visitation, extra-terrestrial life, and paranormal beliefs. *Journal of Scientific Exploration*, 25, 699–720.

Tłumaczyła Beata Krzywosz-Rynkiewicz